

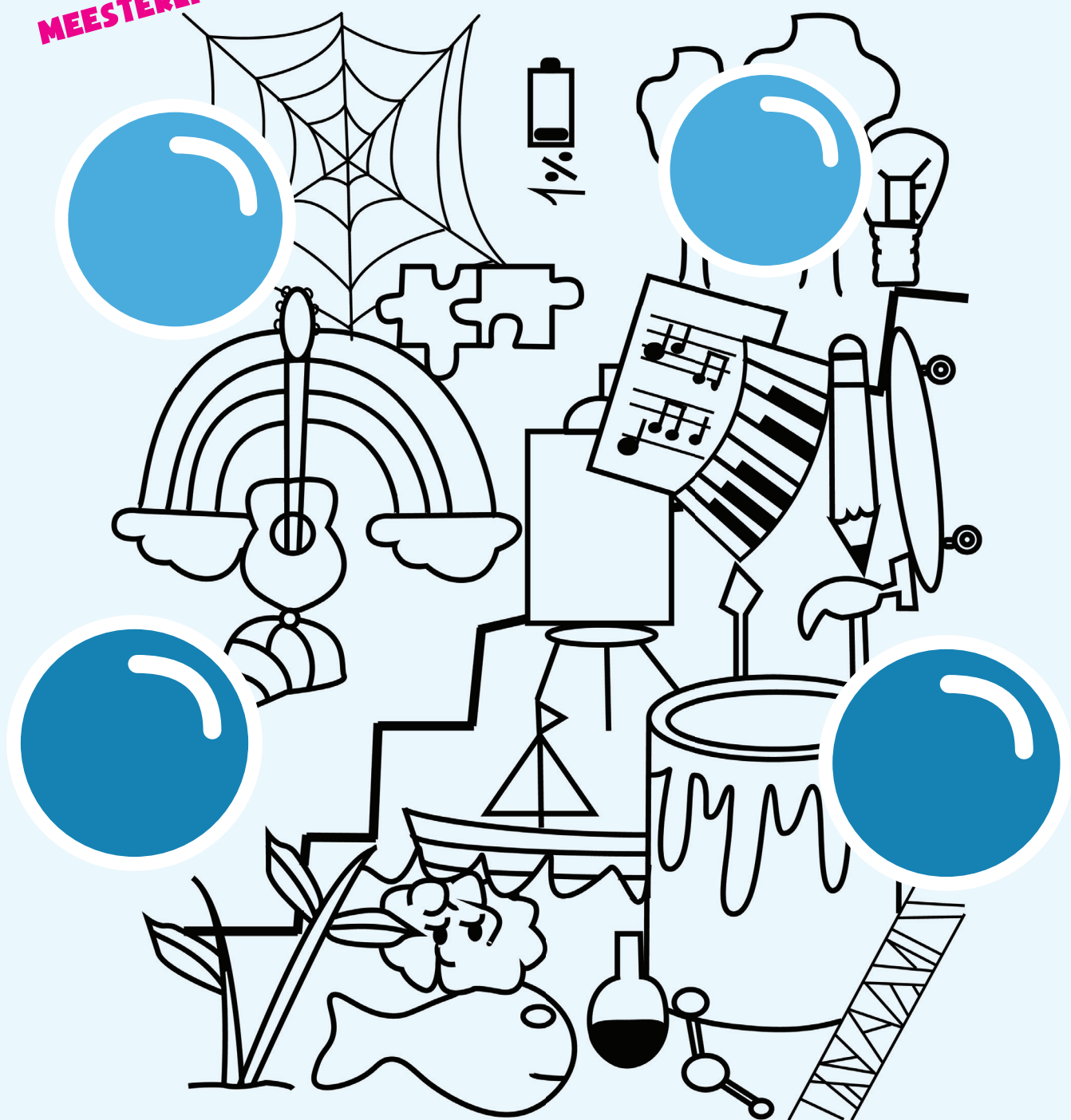

DE LEERRECHT AMBTENAAR

Het Kinderrechtenverdrag centraal

SPECIAL EDITION
MEESTERLIJK MYSTERIE

De LeerRechtAmbtenaar - een uitgave van uitgeverij ZinTUIG - Leiden - #05 oktober 2026

Hier ontdek je de echte ervaringen van studenten over docenten zijn bij gebleven. Ook komen docenten en begeleiders aan het woord. Een inkijkje in kunstwerken op het LEFtival, een ode aan die docent die verschil heeft gemaakt.

Voorwoord

Meesterlijk mysterie

Het afgelopen jaar werkten we samen met Museum De Lakenhal rond het thema Meesterlijk Mysterie. We onderzochten met jongeren wat een meester maakt, wat meesterschap eigenlijk is en hoeveel mysterie er blijft bestaan in het proces van maken. Want een kunstenaar weet misschien waar die begint, maar nooit helemaal waar het werk eindigt. Er wordt gekeken, geprobeerd, toegevoegd, weggehaald, opnieuw begonnen. Materiaal reageert. Omstandigheden veranderen. Er gebeurt iets onverwachts. En ergens onderweg ontstaat iets wat vooraf nog niet bestond.

Gaandeweg begonnen we ons af te vragen: is dat eigenlijk niet precies wat een docent iedere dag doet? Hoe mysterieus is het werk van een docent?

Een docent staat weliswaar voor een klas met een lesplan, een methode, leerdoelen en een rooster, maar werkt uiteindelijk met mensen. En mensen laten zich niet vooraf componeren. Iedere leerling of student brengt iets mee: een verhaal, talent, weerstand, nieuwsgierigheid, verdriet, humor, onzekerheid, kennis, verveling, een onverwachte vraag. En daarmee verandert voortdurend de compositie.

Misschien maakt een docent daarom iedere dag opnieuw een soort kunstwerk. Niet vóór leerlingen, maar samen met hen.

Die gedachte is ons het afgelopen jaar steeds meer gaan fascineren. Inmiddels doen we samen met onderzoeker Saar Frieling van Hogeschool Leiden en kunstenaars Lotte van den Berg en Susan Bink onderzoek naar het kunstenaarschap van de docent. We kijken naar wat er gebeurt wanneer we docenten niet alleen zien als uitvoerders van onderwijs, methodes en curricula, maar als makers. Als mensen die waarnemen, improviseren, verbeelden, verbinden, risico nemen en voortdurend moeten reageren op wat zich aandient.

Daarmee komen we ook terug bij de vraag die onder iedere editie van De Leerrechtambtenaar ligt: waartoe dient onderwijs eigenlijk?

Artikel 29 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind spreekt over onderwijs dat gericht is op de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en mogelijkheden van kinderen. Dat vraagt iets anders dan alleen kennis overdragen. Om een ander als heel mens te kunnen zien, moet er ruimte zijn om zelf ook als heel mens aanwezig te zijn.

Misschien moeten we daarom niet alleen aan jongeren vragen of zij binnen het onderwijs tot hun recht komen. We moeten die vraag ook aan docenten stellen.

Kun jij je vakmanschap inzetten? Kun je kijken en luisteren? Mag je afwijken wanneer de situatie daarom vraagt? Kun je iets maken wat gisteren nog niet bestond? En mag je jezelf zien als onderdeel van het meesterlijk mysterie dat onderwijs is?

Deze Leerrechtambtenaar gaat op onderzoek uit.

ZinTUIG! colofon.

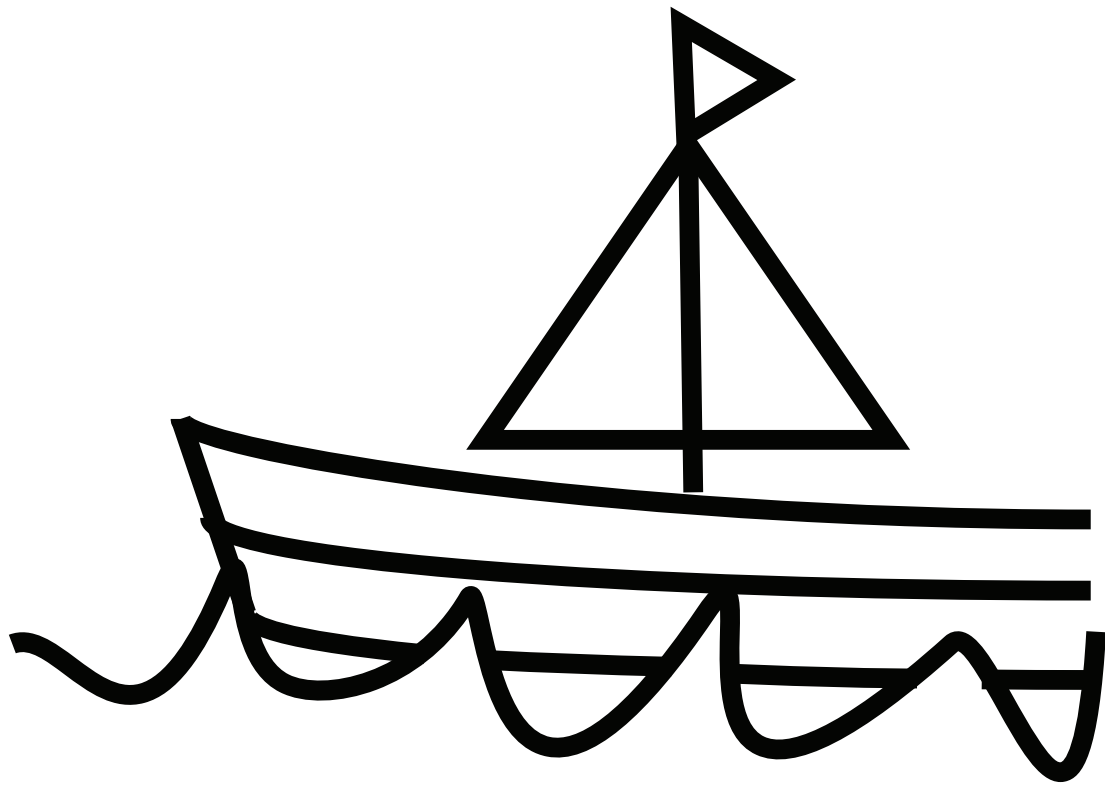
Drukwerk: printenbind
Eerste uitgave, prototype.

Voor reacties op tekst, het insturen van collages, teksten: zintuig@studiomoio.nl

De LeerRechtAmbtenaar wordt uitgegeven door Uitgeverij ZinTUIG!
Concept & Idee: Studio Moio
Opmaak&vormgeving MEGAzine: Mitchell Kort
Anouk de Haas
Teksten: door verschillende stagiairs en collega's van Studio Moio.

Illustraties:

Anouk de Haas
Evy van Leeuwen

Inhoud

Voorwoord	3
De docent als kunstenaar	6
Spieken moet	9
Mijn eerste stage begeleider	12
Het alternatieve pad	13
Mijn tweede stage: leren op een andere manier.	15
Docent die een herinnering hebben achtergelaten	16
Mijn ervaring bij Mediavormgeving	18
Aardrijkskunde les met pindakaas	19
Ontploffingen en pyriet	20
Nog nooit zo dichtbij	21
Waardering en motivatie	22
Een collega vol inspiratie en illustraties	23
Mijn eerste docent was misschien wel een kind	24
De ruimte om er te mogen zijn	26
Van klaslokaal naar atelier	28

De docent als kunstenaar

Over onderwijs als een werk dat nooit af is

Wat gebeurt er wanneer we door de ogen van een kunstenaar naar een docent kijken? Het klinkt misschien als een vreemde vergelijking. Een kunstenaar schildert, schrijft, speelt, danst, bouwt of componeert. Een docent geeft onderwijs. Daar bestaan opleidingen voor, methodes, roosters, kwalificatiedossiers, kerndoelen en examens. Er moet uiteindelijk gewoon iets geleerd worden.

Maar kijk eens iets langer. Een docent loopt 's ochtends een lokaal binnen. Misschien heeft diegene de les uitstekend voorbereid. Het onderwerp staat vast, de opdrachten liggen klaar en het doel is duidelijk. En dan komen de leerlingen binnen. Daarmee verandert alles.

De ene leerling heeft 's nachts nauwelijks geslapen. Een ander heeft iets gelezen en wil daar onmiddellijk over praten. Iemand begrijpt de opdracht voordat de uitleg begonnen is. Een ander begrijpt er niets van. Twee studenten hebben ruzie. Iemand die normaal nooit iets zegt, steekt ineens een vinger op en stelt precies die vraag waardoor het hele gesprek kantelt.

Wat doe je dan? Je kunt niet eenvoudig een handleiding openslaan op bladzijde 46: leerling stelt onverwacht goede vraag - handel als volgt. Je moet kijken. Luisteren. Interpretieren. Beslissen. Soms vasthouden aan je oorspronkelijke plan en soms precies op het juiste moment durven afwijken. Dat begint verdacht veel op kunstenaarschap te lijken.

Onderwijs als compositie

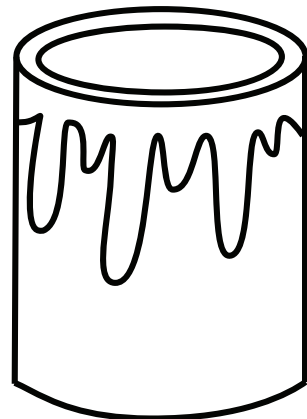
Het afgelopen jaar werkten we vanuit Studio Moio samen met Museum De Lakenhal rond Meesterlijk Mysterie. Vanuit dat thema begonnen we anders naar onderwijs te kijken. Saar Frieling deed onderzoek naar Brede vorming in het onderwijs,

twee kunstenaars, Lotte van den Bergh en Susan Bink, voelden betrokkenheid met Studio Moio en droegen bij aan het kunstenaarschap van Studio Moio.

Een kunstwerk ontstaat zelden door simpelweg een vooraf vastgesteld stappenplan uit te voeren. De maker heeft kennis en techniek nodig. Juist veel techniek. Maar daarbovenop gebeurt iets anders. Een kunstenaar ontwikkelt het vermogen om werkelijk te kijken naar wat zich aandient en daarop te reageren. Misschien is een klas ook zo'n compositie.

De docent brengt kennis, ervaring, voorbereiding en persoonlijkheid mee. De leerlingen en studenten brengen ieder hun eigen materiaal mee. Er is een onderwerp. Er is een ruimte. Er is tijd. Er zijn kaders. Maar wat er tussen al die elementen ontstaat, kun je nooit volledig vooraf voorspellen. En misschien is juist dát het werk.

Niet leerlingen vormen naar één vooraf bepaalde compositie, maar samen steeds nieuwe composities maken rondom taal, geschiedenis, zorg, techniek, burgerschap, rekenen, kunst of wat er verder geleerd wordt. De docent is daarin geen autonoom kunstenaar die zijn leerlingen als materiaal gebruikt.

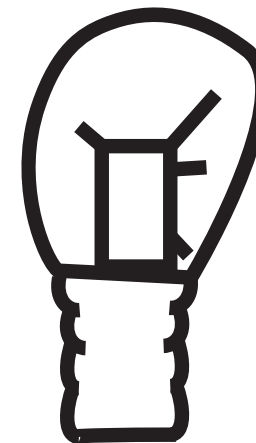

Dat zou de vergelijking onmiddellijk problematisch maken. De leerlingen en studenten zijn medemakers.

Het kunstwerk is de ontmoeting en het leren dat daarin kan ontstaan.

Kun je kunstenaarschap kwijtraken?

Dat roept vervolgens een ongemakkelijkere vraag op. Want als docentschap ook kunstenaarschap bevat, hoeveel ruimte geven we docenten dan eigenlijk om kunstenaar te zijn? Onderwijs is in de afgelopen decennia steeds verder georganiseerd. Dat heeft goede redenen. We willen kwaliteit bewaken, gelijke kansen bevorderen, weten wat jongeren leren en voorkomen dat alles afhankelijk wordt van toevallige omstandigheden.

Maar organiseren kan ook iets anders doen. Wanneer methodes voorschrijven wat wanneer behandeld moet worden, roosters de beschikbare tijd bepalen, toetsprogramma's aangeven wat telt en verantwoordingssystemen steeds preciezer beschrijven wat aantoonbaar moet zijn gebeurd, kan

de ruimte om te reageren op wat zich werkelijk voor je neus afspeelt kleiner worden.

Dan kan een vreemde situatie ontstaan: de docent ziet iets, maar het systeem vraagt iets anders. Juist daar willen we naar kijken. Samen met onderzoeker Saar Frieling van Hogeschool Leiden en kunstenaars Lotte van den Berg en Susan Bink onderzoeken we het kunstenaarschap van de docent. Niet omdat we docenten romantisch tot kunstenaars willen verklaren, maar omdat de vergelijking een andere manier van kijken mogelijk maakt.

Welke vermogens gebruikt een kunstenaar eigenlijk? Waarnemen. Verbeelden. Componeren. Improviseren. Techniek beheersen. Twijfelen. Opnieuw beginnen. Iets verdragen waarvan de uitkomst nog onbekend is. Hoeveel daarvan gebeurt iedere dag in een klaslokaal? En hoeveel ruimte krijgt een docent daarvoor?

Artikel 29 begint misschien óók bij de docent

Voor De Leerrechtambtenaar krijgt deze vraag nog een andere betekenis. Artikel 29 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind beschrijft een grote ambitie voor onderwijs: het moet gericht zijn op de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en mogelijkheden van het kind.

Dat is geen kleine pedagogische opdracht. Een mens volledig tot ontwikkeling laten komen vraagt dat je meer kunt zien dan een cijfer, niveau, achterstand, diagnose of kwalificatiedoel. Het vraagt dat je kunt waarnemen wat iemand meebrengt en welke mogelijkheid daar misschien nog verborgen ligt.

Spieken moet

Een pleidooi voor afkijken

Maar kunnen we van docenten verlangen dat zij de hele mens zien wanneer we de docent zelf steeds verder reduceren tot uitvoerder? Misschien zit daar een belangrijke spanning.

Wanneer we willen dat een docent nieuwsgierigheid bij jongeren ziet, moeten we nieuwsgierigheid bij docenten niet wegorganiseren. Wanneer we willen dat jongeren hun talenten ontdekken, moet een docent ruimte hebben om onverwachte talenten te herkennen. Wanneer we willen dat jongeren leren verantwoordelijkheid te nemen, moeten docenten soms verantwoordelijkheid kunnen geven voordat vaststaat wat daarvan de uitkomst wordt.

Ruimte voor de ontwikkeling van jongeren vraagt ook professionele en menselijke ruimte voor degene die hen begeleidt. Daarom hoort het kunstenaarschap van de docent wat ons betreft bij het onderzoek naar leerrecht.

De hele docent

Misschien moeten we daarvoor beginnen met een eenvoudig maar ongewoon uitgangspunt: een docent is zelf ook een heel mens. Niet alleen degene die de les geeft. Een docent heeft fascinaties, onzekerheden, humor, geschiedenis, kennis, mislukkingen, talenten en dingen die hij of zij nog niet begrijpt. Precies dat menselijke materiaal kan onderdeel zijn van goed onderwijs.

Dat betekent niet dat iedere docent voortaan vrij moet improviseren of dat vakken, didactiek en structuur onbelangrijk zijn. Een pianist moet zijn instrument beheersen voordat vrijheid betekenis krijgt. Een schilder moet materiaal kennen. Een danser traint eindeloos. Kunstenaarschap ontstaat mede dankzij vakmanschap.

De interessante vraag is daarom niet of we moeten kiezen tussen structuur en vrijheid. De vraag is hoeveel structuur nodig is om goed onderwijs mogelijk te maken en vanaf welk moment diezelfde structuur verhindert dat een docent nog kan zien, reageren en maken.

Het meesterlijk mysterie

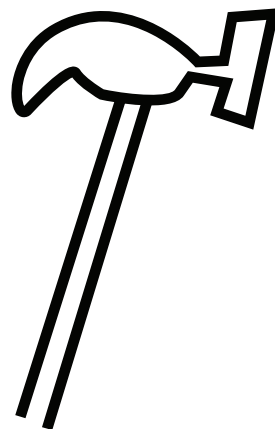
Misschien is onderwijs uiteindelijk ook daarom een meesterlijk mysterie. Je kunt een les voorbereiden, maar niet vooraf bepalen wat iemand ervan meeneemt. Je kunt een leerling iets honderd keer uitleggen en niets lijkt binnen te komen. Een jaar later blijkt één zin te zijn blijven hangen.

Je kunt denken dat je iemand iets leert en jaren later ontdekken dat jij degene was die iets heeft geleerd. Onderwijs ontstaat tussen mensen. En juist daardoor blijft een deel ervan oncontroleerbaar. Dat is het juist waar het kunstenaarschap begint.

Daarom willen we in deze editie niet alleen onderzoeken wat een goede docent doet. We willen kijken naar wat een docent ziet, welke keuzes iemand maakt, wanneer iemand van het plan durft af te wijken, hoe een klas gezamenlijk een compositie wordt en welke ruimte daarvoor nodig is.

Want als onderwijs werkelijk bedoeld is om de volledige mogelijkheden van jongeren te helpen ontwikkelen, moeten we misschien ook ruimte maken voor de volledige mens die voor de klas staat.

De docent als vakmens. De docent als mens. De docent als maker. De docent als onderdeel van het meesterlijk mysterie.

Op school heeft afkijken een slechte naam. Niet bij een ander kijken. Zelf doen. Eigen werk maken. En tijdens een toets wordt afkijken zelfs spieken. Dan is het niet alleen ongewenst, maar verboden. Dat is begrijpelijk wanneer we individueel willen vaststellen wat iemand zelfstandig beheerst. Maar er zit iets merkwaardigs in. Want zodra we het schoolgebouw verlaten, doen mensen vrijwel niets anders dan afkijken.

Zo worden we mens

Een klein kind leert praten door eendeloos naar andere mensen te luisteren en hen na te doen. We leren gezichtsuitdrukkingen herkennen doordat we naar gezichten kijken. We zien hoe anderen eten, lopen, groeten, ruzie maken en het weer goedmaken. Later verandert het onderwerp, maar niet noodzakelijk het principe. We zien schoenen bij iemand en denken: die vind ik mooi. We horen iemand over een boek vertellen en willen het ook lezen. We zien iemand fotograferen en willen weten hoe die dat doet. We kijken hoe iemand een gerecht bereidt. We horen een woord dat we nog niet kennen en nemen het over. We zien iemand moedig ergens voor opkomen en ontdekken misschien dat wij dat ook zouden willen kunnen. Een enorm deel van wie we worden ontstaat doordat we naar andere mensen kijken.

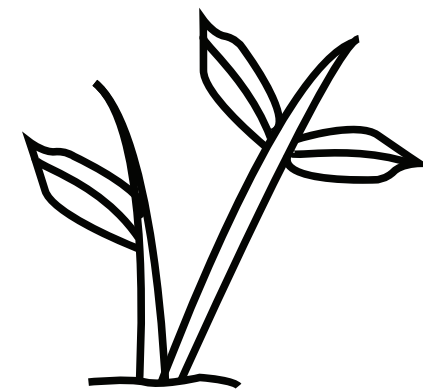
Wij kijken af. We proberen na. We veranderen het een beetje. En langzaam wordt het van onszelf.

Waarom zouden we precies die

menselijke kracht in onderwijs zo vaak willen uitschakelen?

Afkijken is niet hetzelfde als kopiëren

Daar zit natuurlijk een onderscheid. Wanneer iemand anders werk overneemt en vervolgens beweert dat het eigen werk is, leren we weinig en ontstaat terecht een probleem. Maar afkijken is iets anders.

Afkijken kan betekenen dat je probeert te begrijpen hoe iemand anders iets doet. Laat mij jouw manier eens zien. Hoe begin jij aan deze som? Hoe heb jij die zin opgebouwd? Hoe krijg jij die lijn zo op papier? Hoe voer jij zo'n gesprek? Hoe onthoud jij dit? Hoe durf jij voor een groep te spreken? Hoe heb jij deze foto gemaakt? Dat zijn ontzettend krachtige leervragen.

Degene van wie je afkijkt hoeft bovendien niet de beste van de klas te zijn. Soms leer je juist gemakkelijker van iemand die nét iets verder is dan jij. Diegene weet nog waar het moeilijk werd en heeft misschien woorden gevonden die dicht bij jouw

eigen ervaring liggen.

Van afkijken naar maken

Ook kunstenaars werken niet in een vacuüm.

Ze kijken naar wat anderen vóór hen hebben gemaakt. Ze bestuderen technieken. Ze imiteren. Ze lenen vormen. Ze reageren op tradities. Ze verzetten zich ertegen. Ze combineren iets bestaands met iets onverwachts en maken daar vervolgens iets nieuws van.

Daarom past afkijken zo goed bij het Meesterlijk Mysterie. Meesterschap ontstaat niet doordat je vanaf het begin alles zelf verzint. Het ontstaat ook doordat je heel goed leert kijken naar wat anderen kunnen.

Misschien moeten we afkijken organiseren. Dat brengt ons bij een andere onderwijspraktijk. Wat als een docent niet voortdurend probeert te voorkomen dat leerlingen bij elkaar kijken, maar zich ook afvraagt:

Van wie zou deze leerling vandaag iets kunnen afkijken? Dan wordt de klas een veel rijkere leeromgeving.

Een student die iets begrijpt, kan het voordoen. Iemand die geweldig kan presenteren wordt niet alleen beloond met een hoog cijfer, maar kan anderen laten zien hoe die dat aanpakt. Een student die praktisch briljant is, kan degene die theoretisch sterker is iets leren. Iemand die goed kan plannen kan zijn methode zichtbaar maken. En degene die altijd wordt gezien als

iemand die hulp nodig heeft, blijkt ineens degene van wie anderen iets kunnen leren.

Dat laatste is belangrijk. Want afkijken verandert ook de rangorde in een klas. Niet langer is er één persoon van wie iedereen moet leren. De vraag wordt: Wat kunnen wij van elkaar afkijken? En dan kan opeens iedereen ergens meester in zijn.

De docent als meester in het organiseren van afkijken

Dat maakt de docent niet minder belangrijk. Misschien juist belangrijker. Het kunstenaarschap van de docent zit dan niet alleen in zelf prachtig uitleggen, maar ook in zien wie iets voor een ander kan betekenen.

Een docent maakt composities. Deze twee jongeren moeten misschien eens naast elkaar zitten. Deze student moet niet nóg een uitleg van mij krijgen, maar eens kijken hoe een ander het aanpakt. Deze leerling die zichzelf niet slim vindt, moet ontdekken dat drie anderen iets van háár willen leren.

Deze groep weet gezamenlijk meer dan ieder afzonderlijk. Dan verandert de docent van de enige bron van kennis in iemand die leerstromen helpt ontstaan.

En ja, soms moet je iets alleen kunnen

Natuurlijk blijven er momenten waarop we willen weten wat iemand zelfstandig beheerst. Een toets kan daar een functie in hebben. Een arts, elektricien, accountant of verpleegkundige moet bepaalde dingen zelf kunnen.

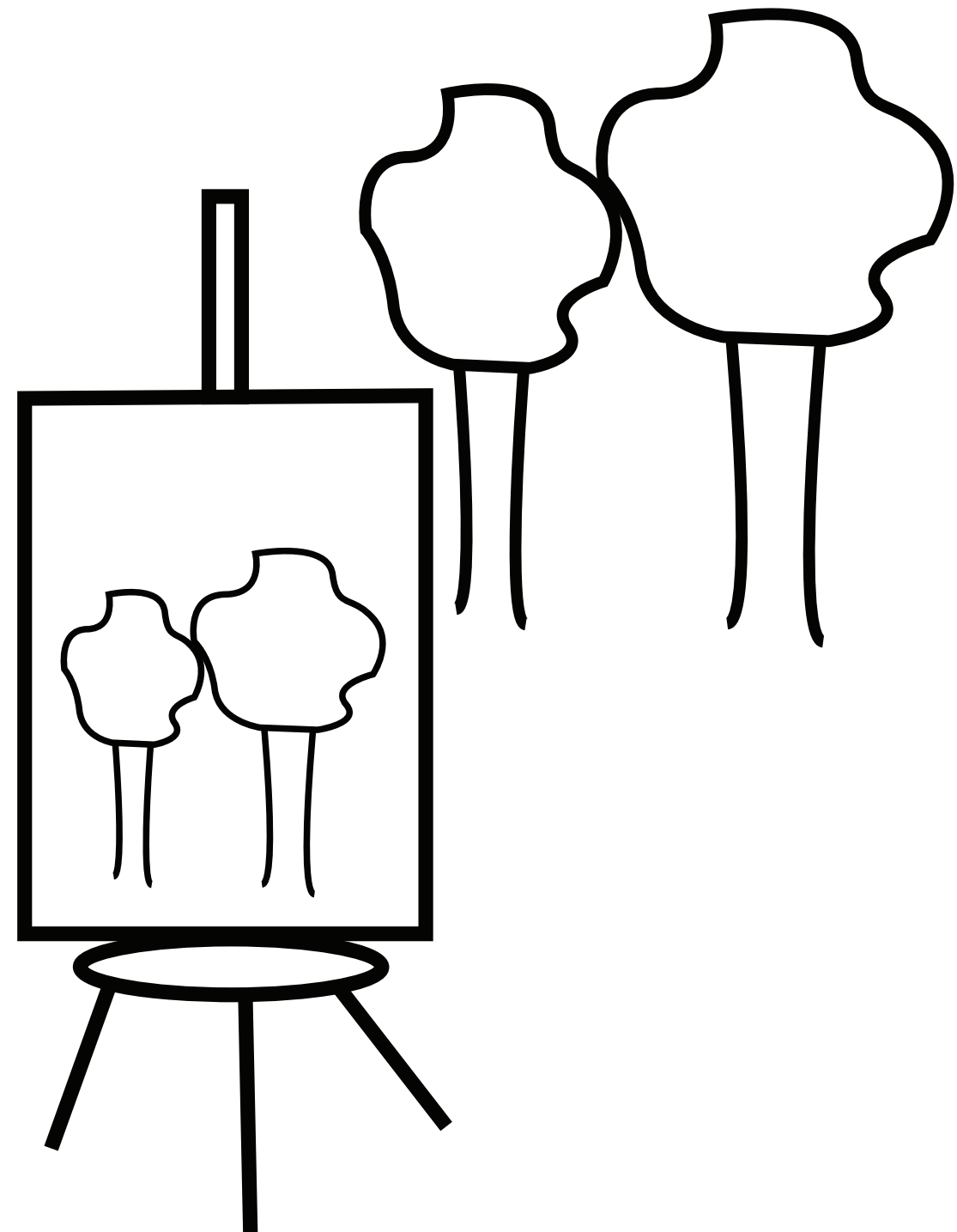
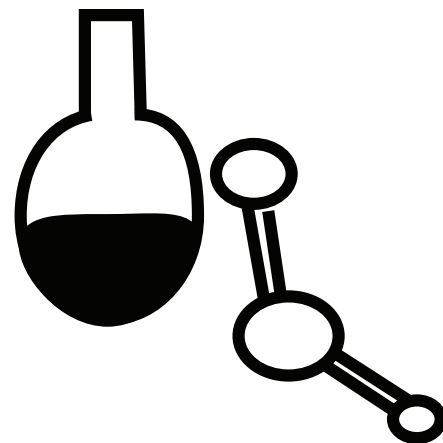
Maar zelfs professionals werken uiteindelijk niet zonder anderen. Ze raadplegen collega's, protocollen, voorbeelden, vakliteratuur en eerdere oplossingen. Ze vragen advies en kijken hoe iemand met meer ervaring iets aanpakt. Zelfstandig kunnen

handelen betekent dus niet dat je alles zonder anderen hebt moeten leren. Integendeel.

Zelfstandigheid ontstaat vaak dankzij heel veel goed afkijken.

Dus: meer spieken? Misschien moeten we het woord gewoon een beetje terugveroveren. Niet spieken om een antwoord te stelen. Maar spieken naar mogelijkheden. Kijken naar iemand en denken: hé, zo kan het dus ook. Kijken hoe een ander begint wanneer jij vastzit. Kijken naar iemand die iets kan wat jij nog niet kunt. En vervolgens proberen.

Onderwijs hoeft afkijken niet uit te bannen. Het kan leren onderscheid maken tussen gedachteloos kopiëren en aandachtig observeren. En vooral die tweede vorm veel meer ruimte geven. Want misschien begint leren wel met een van de meest menselijke bewegingen die er bestaat: naar iemand anders kijken en denken: laat mij dat ook eens proberen.

Mijn eerste stage begeleider

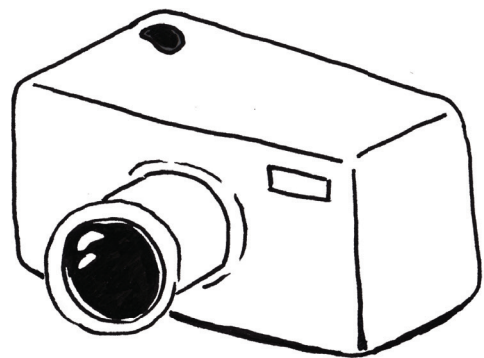
Mijn eerste stagebegeleider was voor mij echt een held. Hij heeft mij onwijs vooruitgeholpen in mijn ontwikkeling tot videoproducent. Ik weet nog heel goed hoe weinig ik van het vak wist toen ik daar aankwam. Hij stelde me gerust en zei: "Mooi zo, je bent hier eenmaal om te leren."

Dichtbij

Ik was de enige stagiair binnen het bedrijf. Het bedrijf was op zichzelf al best klein. Buiten mij om bestond het team uit twee mensen: een videograaf en een accountmanager. Dat zorgde ervoor dat ik veel persoonlijke aandacht kon krijgen. De videograaf was mijn stagebegeleider en zat altijd met zijn bureau naast mij. Zo werd al snel duidelijk dat hij niet ver te zoeken was als ik ergens in vastliep. Als ik hem nodig had, hoefde ik simpelweg mijn hand op te steken en hij was er.

Vertrouwen

Ik kreeg alle vertrouwen die ik nodig had om mezelf te ontwikkelen en de juiste werkwijze aan te leren. Ik weet nog een heel goed voorbeeld. De camera die ze daar gebruikten was de Sony FX6. Dat is een camera van rond de €6.000. Mijn stagebegeleider vroeg me op een van mijn eerste dagen: "Heb je al ervaring met camera's?" Waarop ik antwoordde: "Nee, eigenlijk niet." Vervolgens legde hij mij de camera van €6.000 in mijn handen en zei: "Leef je uit."

Hij gaf me daarmee direct zijn vertrouwen en liet zien dat hij vertrouwen in mij had, ondanks dat ik nog weinig ervaring had. Ik kreeg hierdoor juist enorm de drang om hem te bewijzen dat zijn vertrouwen in mij niet misplaatst was.

Geduld

Eerder zei ik al dat het bureau van mijn stagebegeleider en mij vrijwel naast elkaar stonden. Maar waar ik al helemaal versteld van stond, was hoeveel geduld hij had bij het uitleggen en demonstreren van bepaalde handelingen binnen het camerawerk en de montage.

Ik weet nog dat er dingen waren die ik de eerste en tweede keer nog niet helemaal doorhad. Maar een derde en misschien zelfs vierde uitleg waren voor hem geen probleem. Hij klaagde eigenlijk nooit als ik iets nog niet helemaal begreep, terwijl ik dat gedrag bij andere docenten of mentorfiguren wel eens had meegemaakt.

Belang bij mijn interesse

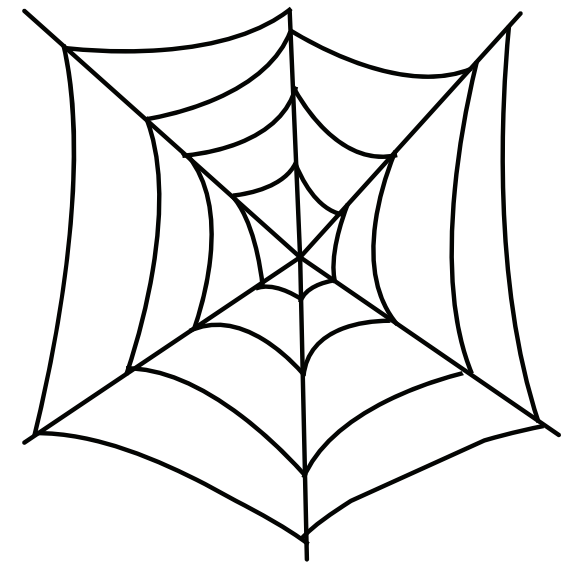
Ik heb van andere stagiairs meerdere keren verhalen gehoord over stageplekken waar ze alleen maar werden ingezet voor de rotklusjes. Mijn ervaring tijdens deze stage was compleet het tegenovergestelde. Zoals eerder besproken, ging er onwijs veel aandacht naar mijn ontwikkeling als videoproducent.

Daarbij vroeg mijn stagebegeleider ook altijd wat ik zelf interessant vond om te doen en waar ik meer over wilde leren binnen de videoproductie. Hij gaf dan altijd aan dat daar gewoon tijd voor was. Zo ben ik in het klein begonnen met het realiseren van een andere interesse van mij: frame-by-frame-animatie.

Hij daagde me dus enorm uit om me te verdiepen in dingen die ik interessant vond en gaf me de ruimte om mezelf daarin te ontwikkelen.

Samenvattend

Als ik terugkijk op mijn eerste stage, merk ik dat mijn stagebegeleider een grote rol heeft gespeeld in mijn ontwikkeling als videoproducent. Vooral zijn vertrouwen, geduld en persoonlijke aandacht hebben ervoor gezorgd dat ik mij vrij voelde om fouten te maken en daarvan te leren. Hij gaf mij niet alleen de kennis en vaardigheden die ik nodig had voor het vak, maar liet mij ook ontdekken wat ik zelf interessant vond binnen de videoproductie. Hierdoor heb ik tijdens mijn stage niet alleen veel geleerd over het vak, maar ook veel meer vertrouwen gekregen in mijn eigen kunnen. Zijn manier van begeleiden is daarom iets wat ik zelf later ook zou willen meenemen wanneer ik anderen begeleid.

Het alternatieve pad

School is een plek dat voor iedereen anders is. Een plek van leren, spelen, vallen en opstaan. Een plek waar kinderen een rol krijgen, de grappenmaker, het voorbeeld, de dromer, de pestkop, de gepeste wordende, de slimme, de domme maar wat als je stil bent en niet gezien wordt?

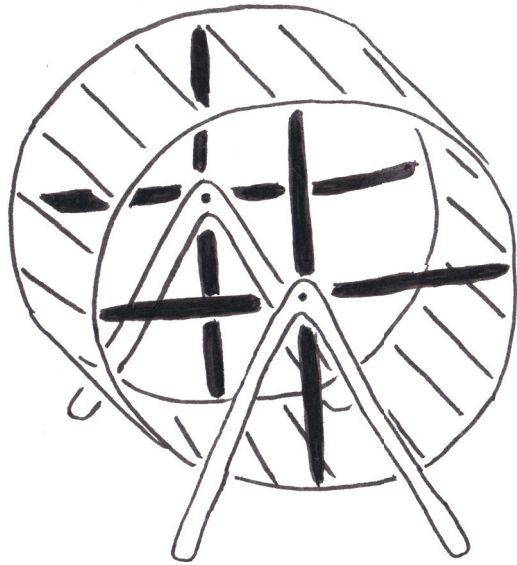
Dat was ik, de stille die altijd observeerde en die geen prestatiedruk ervaarde door de verwachtingen van anderen. Niet om het stoere, aanwezige, grappige, snelle, populaire kind te worden of hoge cijfers te halen. Want ik geloofde niet dat een cijfer iets zegt over wat je goed kan. Nou ja, ik dacht vooral dat je dan goed de vragen kunt beantwoorden die uiteindelijk niets zeggen. Je dacht toch niet dat ik elke keer weer wil laten zien dat ik hetzelfde kunstje kan herhalen? Ik heb toch al een keer laten zien dat ik een tekst kan begrijpen, dat ik een zin kan ontleden of dat ik informatie kan

verwerken? Waarom moeten ze dat elke keer weer van mij weten? Ik weet en kan veel meer dan dat.

Hamsterrad

Het kan mij ook niet zo veel schelen wat de juffen, meesters en docenten daarvan vinden. Ik maak de toetsen omdat het moet, en dat dan jaar in, jaar uit. Je voelt de bui misschien al hangen, maar ik was niet zo gelukkig op school. Dag in, dag uit naar een plek waar de toetsen heilig gevonden worden en waar de focus ligt op de toetsen. De eerste paar

toetsen waren helemaal prima, en bij elke nieuwe leraar weer even laten zien dat ik het kan en dan weer terug naar het oude patroon. Luisteren, toets maken en vooral niet meer doen dan dat. Het kon ermee door, maar het gevoel van 'ik wil zo snel mogelijk uit dit hamsterrad' werd groter en groter, omdat er elke keer focus werd gelegd op wat mij niet kan schelen. Ja, de toets, ja.

Ik heb zo veel geleerd van de kinderen en jongeren die ik tijdens mijn schoolperiode ben tegengekomen. Over hoe mensen naar elkaar kijken en worden beoordeeld. Die is dom, die is traag, die is een nerd en met die moet je echt geen ruzie maken. Maar ook hoe belangrijk gezien worden en de toets zijn, precies wat ik al heel snel had afgeschreven om serieus te nemen. Dat heeft mij veel gekost. Ik heb jarenlang het gevoel gehad dat ik niet begrepen werd. Dat resulteerde in vele mentale problemen die tot op de dag van vandaag soms ineens terugkomen.

Het kantelpunt

Het is gelukkig niet het hele verhaal. Na 14 jaar eventjes laten zien wat ik kan, begon ik een opleiding mediavormgeving. Toen kreeg ik een docent die het patroon zag. Het patroon dat vele docenten voorheen niet zagen, of waarvan ze niet wisten wat ze ermee konden doen. De eerste keer heb ik laten zien wat ik kan en toen weer terug naar het minimum, maar nu ook minder dan dat. En zij had heel goed door dat ik meer ben en kan

dan dat ene moment dat een cijfer oplevert. Het blijft voor mij toch wel een beetje een mysterie hoe zij dit zo goed zag, omdat ik in die periode vaak dacht: 'Waarom ben ik hier nog?' Dat iemand kan zien wat ik nodig heb in zo'n diep gedemotiveerde situatie, had ik afgeschreven. In al die jaren waren alternatieven nooit een optie. Soms wel aanpassingen, maar een alternatief: echt totaal ondenkbaar, want toetsen moeten gedaan worden. Maar bij haar niet. Met een slechte cijferlijst naar het tweede leerjaar was geen probleem, omdat ze vertrouwde op mij en mijn kwaliteiten die ik kon gebruiken op de stageplek die zij voor ogen had.

Ik begon met mijn stage en kreeg de vraag of ik een presentatie kon vormgeven. Toen kreeg ik niet het gevoel dat ik getest werd, maar het gevoel dat ik een toevoeging was. Dat is waar ik van opbloeide. En dat gevoel van erkenning is iets wat ik alle kinderen en jongeren gun om te ervaren. Omdat het voor mij zo'n goede ervaring was op mijn stage, ben ik daar gebleven, omdat daar ook veel jongeren komen met heel veel diverse kwaliteiten die ook niet altijd gezien zijn. Het zien van jongeren en hun kwaliteiten maakt het werk met jongeren heel speciaal. Zonder die ene docent die mij zag in wat ik kan en ben, was ik waarschijnlijk niet op de plek geweest waar ik nu ben.

Erken

Het schoolsysteem met alle toetsen heeft mij misschien niet veel goeds gedaan, maar heeft mij wel veel geleerd. Tijdens mijn schoolpad waren de meeste docenten en leraren die ik had stuk voor stuk mooie mensen. Mensen met passie voor het vak. En ik weet nu dat ik niet de enige ben die niet in het systeem gezien wordt. Dit systeem lijkt alleen te kijken naar het cijfertje. Dat is ook hoe ik heel lang heb gekeken naar het systeem, maar achter dat systeem staan mensen. Mensen die ik ook niet altijd gezien heb. Het spijt mij dat ik niet in staat was dat te zien.

Dit systeem moet misschien anders, maar we mogen niet vergeten elkaar te zien. Elkaar zien als mens, niet als cijfer of als systeem. En vraag eens: 'Hoe gaat het met jou?'

Mijn tweede stage: leren op een andere manier.

In het schooljaar 2023-2024 heb ik met moeite de opleiding Onderwijsassistent afgerond. De theorie had ik allemaal gehaald. Helaas was de praktijk niet zo succesvol. Tijdens deze opleiding heb ik op vier verschillende basisscholen stage gelopen. In dit artikel wil ik jullie graag vertellen over de tijd op Basisschool De Regenboog in Noordwijkerhout.

Dit was mijn tweede stage. Ik ging dit keer niet op een traditionele basisschool stage lopen, maar op een Jenaplanschool. Op een Jenaplanschool hebben ze geen gewone klassen waar maar één niveau bij elkaar zit. Hier noemen ze het stamgroepen en zitten meerdere klassen bij elkaar. Ik liep toen stage in groep 3/4/5.

In de ochtend hielp ik altijd mee bij de lessen leren lezen. De lessen rekenen en leren lezen werden per groep gegeven door één docent. Zo hoeft de docent zich maar op één niveau te richten en krijgen de kinderen de juiste uitleg en aandacht.

Wat ik in deze tijd heel interessant vond om te zien, is hoe de docenten les konden geven aan verschillende niveaus. Het kan namelijk best een uitdaging zijn om een les te maken die aansluit bij groep 3, maar ook bij groep 4 en bij groep 5. Ik vond dit een hele uitdaging, maar ben het in dat schooljaar wel gaan leren van mijn begeleider.

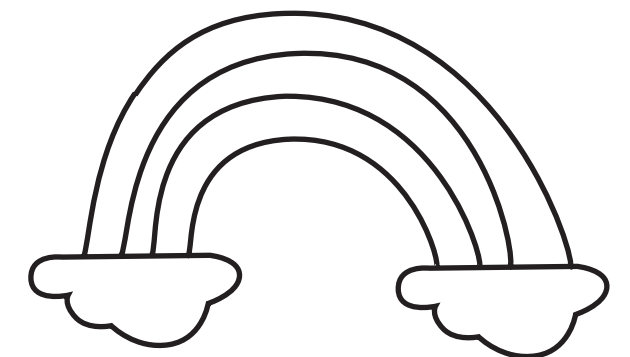
Op deze school vonden ze het ook heel belangrijk om creatief bezig te zijn. In de klas werd veel geknutseld, maar op vrijdagmiddag werd hier een speciaal uur voor ingepland. Dit uur was bedoeld voor de groepen 5 t/m 8.

Hoe werkt dit? Alle docenten van de verschillende

klassen bedenken iets creatiefs wat de kinderen kunnen gaan doen. Met deze activiteit zijn ze een aantal weken bezig. Elke periode kunnen de kinderen weer voor iets nieuws kiezen.

Tijdens deze middag zag je dat heel veel kinderen het leuk vonden om creatief bezig te zijn. Er kwamen de mooiste creaties uit. Je zag ook dat de docenten veel plezier hadden in het geven van de les.

Er was één docent die het werken met hout in haar maag gesplitst kreeg. Eigenlijk vond ze dit niet zo leuk. Omdat ze het niet zo leuk vond, deed ze toch haar best om er het beste van te maken. Het is sowieso interessant om te zien hoe docenten van iets wat ze niet zo leuk vinden, toch iets leuks kunnen maken.

Docent die een herinnering hebben achtergelaten

Meester Edwin

Mijn docent in groep 8 was meester Edwin. Hij is een grote Feyenoord-fan. Edwin was een docent zonder filter. Hij gaf ons een nuchtere, mannelijke kijk op de wereld. Als we ons bijvoorbeeld aanstelden, noemde hij dat gewoon kinderachtig.

Maar juist omdat hij zo eerlijk was, voelde het veilig. Hij was enorm open en je kon hem alles vertellen als je hulp nodig had. Hij deelde ook veel uit zijn eigen leven. Hij liet bijvoorbeeld foto's zien van zijn tijd in Bali en vertelde open over zijn relaties.

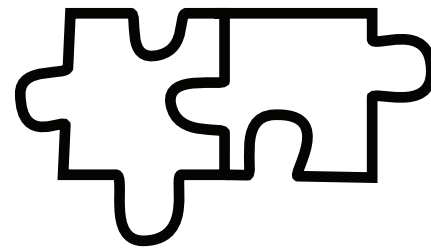
Edwin hield ervan om diepgaande thema's te bespreken, vooral op speciale dagen. Dan hadden we het bijvoorbeeld over 9/11. Hij gaf ons ook harde, eerlijke levenslessen mee, zoals dat je jezelf nooit moet verkopen.

Naast geschiedenis had hij ook een gymdiploma. Soms verving hij een saaie geschiedenisles door een gezellige gymles. Hij vond het namelijk heel belangrijk dat we niet alleen fysiek, maar ook mentaal gezond bleven. Hij was gewoon een hele goede en betrokken docent.

Mevrouw Slagboom

Mevrouw Mentor Slagboom was een Nederlandse docente op een multiculturele school. Ze was van een oudere generatie, maar voor ons eerstejaars was ze juist heel hip. Ze straalde enorm veel zelfvertrouwen uit en was altijd behulpzaam. Wat bijzonder was, is dat ze op dezelfde school werkte als haar man.

Voor haar stond voorop dat iedereen zich goed en veilig moest voelen op school. Als ze zag dat iemand zich buitengesloten voelde of gepest werd, pakte ze dat meteen aan. Haar hele dag draaide om het voorbereiden en ondersteunen van haar leerlingen. Je kon met elk thema bij haar terecht. Ze begreep heel goed dat tieners het op die leeftijd soms moeilijk hebben.

Je kon altijd met haar praten. Ze gaf zelfs haar telefoonnummer, zodat je 24/7 met haar kon appen als je ergens mee zat. Op haar allerlaatste dag, vlak voordat ze stopte met werken, nam ze iedereen mee naar haar appartement om dat te vieren. Ze had er enorm haar best op gedaan. En met succes: iedereen uit haar klassen ging door naar het tweede jaar.

Docent Joep

Joep was een heel bijzonder mens. Hij kleepte zich altijd volledig in het zwart en was altijd 100% zichzelf. Hij gaf filosofie en strafrecht aan de Universiteit van Amsterdam.

Joep was een erg doorleefd en ontwikkeld persoon. Tijdens de colleges dachten we samen na over mooie en moeilijke dilemma's. Soms waren de onderwerpen zwaar, zoals de theorie over een vrouw wiens kind zelfmoord had gepleegd.

Hij had zijn eigen sterke meningen, maar bleef altijd rustig. Hij kon ieders antwoord in zijn waarde laten en oordeelde nooit. Joep werd eigenlijk nooit geïrriteerd en had overal begrip voor. In tegenstelling tot veel andere docenten, nam hij altijd de tijd voor je. Hij gunde zijn studenten het beste en organiseerde zelfs extra dingen met ons buiten de universiteit om.

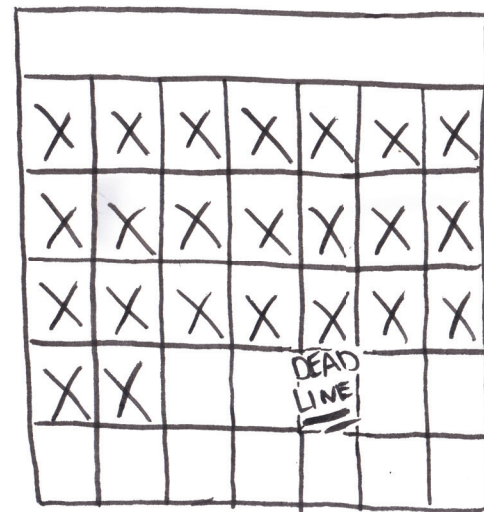
Zelf leefde hij soms best ongezond, maar zijn hart zat op de juiste plek: hij had ontzettend veel liefde voor iedereen. Hij raakte soms makkelijk geëmotioneerd, wat hem nog menselijker maakte. Een unieke en warme docent die je niet snel vergeet.

Mijn ervaring bij mijn opleiding

Wat mij meteen opviel aan mijn opleiding, was hoeveel minder stress ik ervaarde in vergelijking met de verhalen die ik van studenten van andere opleidingen hoorde. Natuurlijk waren er drukke momenten en deadlines, maar over het algemeen voelde de werkdruk goed te doen.

Dit komt niet alleen doordat ik zelf redelijk stressbestendig ben, maar ook door de manier waarop de docenten met studenten omgaan. Ze hebben veel aandacht voor iedere student en kijken goed naar ieders kwaliteiten en interesses. Wanneer ze merken dat je ergens goed in bent of enthousiast van wordt, moedigen ze je aan om je daarin verder te ontwikkelen.

Door die persoonlijke begeleiding kreeg ik veel ruimte om te ontdekken wat bij mij past. Dat maakte de opleiding niet alleen leerzaam, maar zorgde er ook voor dat ik met veel plezier aan mijn eigen ontwikkeling kon werken.

Aardrijkskunde les met pindakaas

Zelf vind ik dat een goede leraar aan twee dingen moet voldoen: aardig zijn en goed zijn in kennis overbrengen aan leerlingen. Een van de aardrijkskunde docenten op mijn middelbare school voldeed zeker aan beide. Zijn lessen waren altijd gezellig en hij was altijd bereid om een praatje te maken. Ik weet nog dat het wel eens gebeurde dat ik en mijn vrienden na de les even bleven om met hem te kletsen en hij ons moest wegsturen omdat hij anders te laat bij zijn volgende les zou komen.

Maar hij was dus ook goed in dingen uitleggen. Elk concept en fenomeen legde hij uit met grappige en duidelijke metaforen. Iedereen die les van hem had weet ze nog. Als het ging over het zonnestelsel dan pakte hij een bal en hield hij die voor zich, terwijl hij langzaam een rondje draaide. "Stel mijn kale, glimmende hoofd dan voor als de zon," zei hij toen. Slenken en horsten legde hij uit door aardplaten uit te beelden als leverworst of komkommer die hij uit elkaar trok.

Zijn populairste (en in mijn mening zijn beste) was hoe hij subductie-eilanden uitlegde. Je moest zijn armen voorstellen als aardplaten die over elkaar heen schoven. Hij had dan zogenaamd pindakaas over zijn armen gesmeerd dat opstroopte bij zijn vingers als hij zijn armen over elkaar schoof. Die opgestroopte hoopjes pindakaas waren de plekken

op de aardkorst die omhoog kwamen door dat schuiven en vervolgens eilanden vormden.

Zo had hij er nog veel meer die allemaal makkelijk in het geheugen bleven hangen en goed van pas kwamen tijdens toetsen. Ik weet niet of hij nog steeds werkt als docent, maar als dat wel het geval is dan weet ik zeker dan zijn leerlingen in goede handen.

Ontploffingen en pyriet

Tijdens de afscheidsceremonie van de middelbare school kreeg ik een opdracht mee van mijn mentor Henri. Ik had vijf jaar lang scheikunde van hem gehad en zijn lessen waren altijd één groot feest. Als hij proefjes deed voor de klas was hij als een kind zo verbaasd wat er allemaal gebeurde.

Hij zorgde altijd voor een ontploffing zodat het bijna uit de hand liep. En maar lachen en verbaasd kijken. Daardoor werden de meest eenvoudige proefjes, die misschien saai konden zijn, grappig en soms echt spannend. Je was steeds benieuwd wat er ging gebeuren en je voelde zijn liefde voor het vak. Maar vooral was hij iemand die me zag. Het voelde nooit dat hij 'de docent' was en ik 'de leerling'. Als we elkaar spraken dan voelde het gewoon als gelijken.

Hij gaf me bij de afscheidsceremonie een gouden steentje van pyriet met allerlei vlakken. Hij vertelde dat pyriet bestaat uit twee stoffen die bij mij passen. De eerste stof is ijzer, een stof die veel verbindingen aangaat met andere stoffen waarbij allerlei kleuren ontstaan. De tweede stof van pyriet is zwavel; een stof met twee kanten. Als het vluchtig is als gas dan is het giftig, maar als het verbindingen aangaat met andere vaste stoffen is het een vruchtbare grondstof. Henri gaf mij als opdracht mee om het steentje in mijn leven te vervolmaken tot de vorm van de pentagondodecaëder, die er in potentie in zat. Destijds wist ik niet wat dat betekende, anders dan dat het een geometrisch lichaam is met twaalf vijfhoekige vlakken.

Na mijn studie wilde ik hem hiervoor bedanken en horen hoe het met hem was. Ik was te laat. Vlak voordat ik een afspraak wilde maken kreeg ik het bericht dat hij was overleden. Het leven was te zwaar voor hem geweest. Dat raakte me diep. Die zwaarte had ik nooit gevoeld. Altijd liet hij de vrolijke en betrokken kant zien van hemzelf. Op zijn uitvaart waren honderden leerlingen uit die tijd. Hij had voor veel mensen veel betekend.

Al die jaren daarna verhuisde het steentje steeds met me mee. Ik zorgde ervoor dat ik het niet kwijtraakte. Tot de dag van vandaag, dertig jaar later, heb ik hem nog steeds. Het ligt voor me als ik achter mijn bureau zit.

Gek genoeg heb ik nooit opgezocht wat de symboliek betekent van de vorm, de pentagondodecaëder. Van de opdracht die ik van hem kreeg om te vervolmaken. Tot een paar jaar geleden. Het staat voor kosmische harmonie. Dat koester ik. In de wetenschap dat hij op een plek is waar dat is.

Nog nooit zo dichtbij

Ik heb veel geleerd van de jonge mensen die ik zelf les heb gegeven of heb begeleid in mijn leven. Zij waren mijn docent, op zoveel verschillende manieren. Dan heb ik het over de creatieve ideeën waar ze mee kwamen, de levenslust en humor, de openheid om te willen leren en je eigen gedachten te vormen en de ander daar deelgenoot van te maken.

Dat vraagt om veel vertrouwen en dat leefden ze me voor. Maar ook heb ik geleerd van het doorzetten als het moeilijk gaat, koers houden ook al zijn er veel redenen om bij de pakken neer te zitten. En dat je het dan ook niet mag weten, en dat dat ok is. Daarin heb ik zoveel geleerd; van die menselijkheid laten zien. Dat als het spannend wordt, het even niet lukt, dat je dat laat zien en dat dat het meest krachtige is dat een mens kan doen. Omdat je dan de ander uitnodigt te helpen, die ander ook voelt dat zijn eigen kwetsbaarheid er mag zijn. En dat het dan een kracht wordt. Een kracht in samenzijn, in verbinden, in elkaar liefdevol benaderen, in elkaar helpen en aanvullen.

Soms kan iemand dit hele proces in zijn eentje laten zien. Chenna van Studio Moio gaf een presentatie

over de muziek die haar in het leven had gesteund op moeilijke momenten. Ze sprak met ons vanaf een podium alsof ze naast ons zat op de bank zat, helemaal zichzelf met alles wat de muziek met haar had gedaan.

Ze nam ons mee naar de moeilijke momenten in haar leven, en liet met de muziek en haar tranen zien wat dat met haar had gedaan. Ik heb in mijn leven nog nooit iemand gezien die een hele groep luisteraars zo dichtbij heeft laten komen. Dat je dat doet. Die moed hebt. Dat is waar het over gaat. Deze grote levensles zal ik nooit vergeten. Wat een kracht komt er dan vrij!

Waardering en motivatie

Vroeger had ik nooit veel zin in school. Zoi leren die je niet interesseren, lange uren luisteren naar dood-saaie lessen, ... huiswerk....

Maar bovenal het aller ergste: het nam een flinke hap uit mijn vrije tijd.

Tijd waarin ik dingen kon doen dat ik wel leuk vond, zoals gamen en tekenen. Maar helaas moest ik doorzetten om verder te kunnen komen in het leven.

Toen ik klaar was met mijn middelbare opleiding VMBO-T, werd mij de opdracht gegeven om een vervolgopleiding te kiezen. Ik had toen nog geen interesses behalve videogames, maar daar kon ik mijzelf geen geld mee zien verdienen.

Ik koos dus uiteindelijk voor de opleiding mediavormgever, in de hoop dat ik daar mijn tekenvaardigheden kon toepassen en verder ontwikkelen.

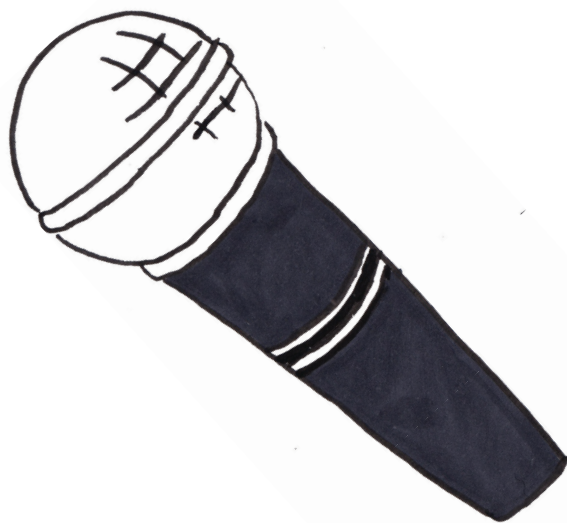
Behalve het leren en professionaliseren, ben ik ook gegroeid in karakter, waardoor ik meer empathie ontwikkelde voor de volwassenen om mij heen. Voorheen zag ik ze meer als een versperring of een kruk van verantwoordelijkheid die altijd wel raad wisten. Later werd het mij duidelijk dat iedereen, ook volwassenen, nooit perfect zijn en dat we allemaal op zoek zijn naar wat we willen in het leven en wie wij eigenlijk zijn.

Het werd mij steeds duidelijker dat de docenten om mij heen ook hun eigen dromen en wensen hadden. Ze werden docent omdat ze het leuk vonden om jongeren les te geven. Wanneer je je dat realiseert, begin je een stuk meer sympathie en respect te krijgen voor het werk wat ze doen. Je kijkt dan terug op de momenten waar studenten ze flink in de maling nemen en begint af te vragen hoe ze dat kunnen blijven dragen, soms jaren lang achter elkaar. Het is vaak ongewaardeerd werk wat ze uitvoeren, terwijl ze in feiten het fundament van de maatschappij aan het ontwikkelen zijn.

Dit is wat in mijn hersens zat te brouwen tijdens mijn diploma-uitreiking. Leerling na leerling werd naar het podium gevraagd, waarbij de docenten een

kleine speech gaven voor iedere gediplomeerde. Ik merkte dat de leerlingen dit niet deden voor de docenten. Dat wou ik gaan veranderen. Tijdens de rest van de ceremonie zat ik in mijn notitieboekje te krassen, zoekend naar wat ik zou zeggen. Op het laatste moment, toen alle namen die met een J begonnen genoemd te werden, had ik mijn speech in de knopen.

Mijn naam werd opgenoemd, ik sprong het podium op en trok mijn das strak, alsof ik de baas van de avond was. Na het routine applausje en de woorden van de docent, kreeg ik de microfoon in handen en onderbrak ik het ritme en nam de gelegenheid om kort mijn docenten te bedanken voor hun kennis, passie en mentorschap die ze gaven tijdens hun lessen. De ogen van de docenten begonnen te sprankelen met verrassing. Als dank kreeg ik een 2e hand van de meesters en knuffels van de juffrouwen, allemaal met een dankbare glimlach bij hun persoonlijke gebaar.

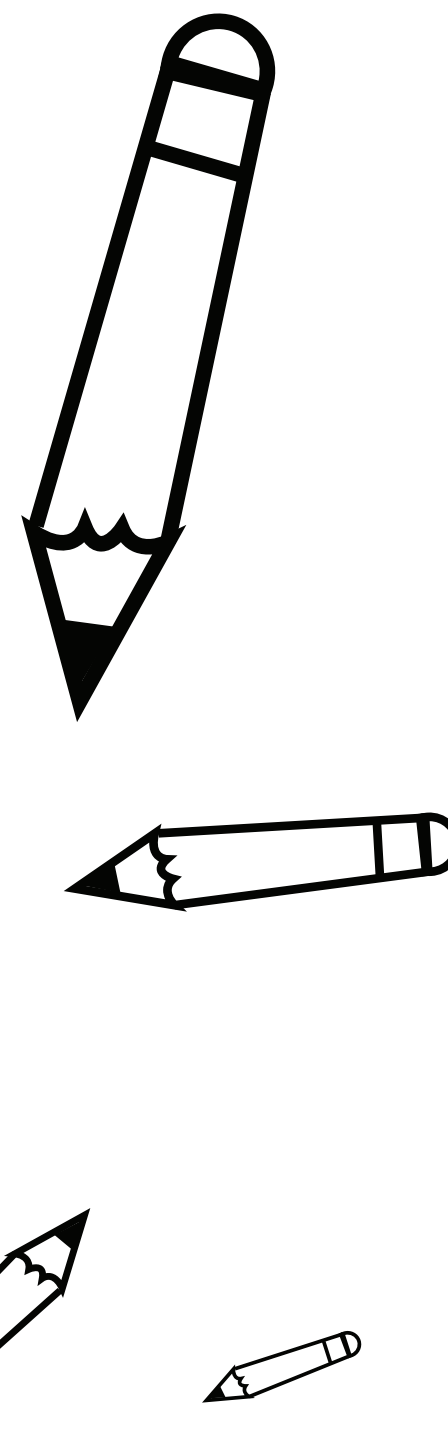

Een collega vol inspiratie en illustraties

Tijdens mijn stage bij Studio Moio waren er een paar stage doelen die ik wilde leren, een daarvan was leren tekenen (of in dit geval Mijn teken skills verbeteren). Al snel leerde ik over mijn stage Collega Jelle en zijn illustratie en teken skills.

Afgestudeerd van Mediavormgeving op MBORijnland, Jelle (20) werkt nu bij Studio Moio als een grafische vormgever, illustrator en zorgt ervoor dat alle projecten een creatieve en sfeervolle touch hebben. Hij geeft mij en een mede stagiair een paar keer tekenles per week. We zijn terug gegaan naar de basics zoals: perspectieven, 3D vormen en uiteindelijk gaan we ook lichamen tekenen. Persoonlijk vind ik Jelle een chille en ook inspirerende leerkracht voor deze stage en dit leervak, hij weet goed hoe die iets moet uitleggen om te tekenen of illustreren. Daarbij is hij ook heel overzichtelijk bij projecten zoals mijn logo voor het evenement Meesterlijke Mysterie en het Lego model van de plattegrond.

Tot nu toe heb ik al veel van hem geleerd en probeer ook steeds te oefenen wanneer het mogelijk is. Daarbij laat ik ook steeds zien aan hem wat ik getekend heb en vraag uiteraard ook voor feedback en advies. Aan het einde van de dag kijk ik erg op naar Jelle en hoop daarbij in de toekomst net zo goed te worden in tekenen, ontwerpen en illustreren als hem.

Mijn eerste docent was misschien wel een kind

Over Hicham, afkijken en de mensen van wie we leren zonder dat iemand ze docent heeft genoemd.

Ik was zeven toen ik ineens in Frankrijk terechtkwam. Een ander land, een andere school, een andere taal en een wereld waarvan ik de codes nog niet kende. En daar was Hicham. Een jongetje van Marokkaanse afkomst dat mij meenam naar zijn huis. Zijn zus, negen, wilde later docent worden en Hicham had bedacht dat ze mij dan ook wel bijles kon geven. Ik kwam bij zijn familie over de vloer, rook de geuren van hun eten en at soms mee. In een wereld die mij nog vreemd was, werd daar iets begrijpelijker. Ik werd geholpen, meegenomen en gevoed. Letterlijk, maar achteraf gezien ook op allerlei andere manieren.

Ik denk daar nu anders naar dan vroeger. Want wie was daar eigenlijk de docent? Natuurlijk waren er volwassenen die mij onderwijs gaven. Maar Hicham leerde mij iets wat minstens zo fundamenteel was. Hij liet mij zien hoe je je in die nieuwe wereld kon bewegen. Ik kon naar hem kijken, hem volgen, dingen van hem overnemen en via hem begrijpen wat voor mij nog onbekend was. Hij was een kind. Net als ik. En misschien was hij daarmee ook een van mijn eerste docenten.

Kinderen geven voortdurend les

We denken bij onderwijs bijna automatisch aan een bepaalde ordening. Er is iemand die meer

weet en iemand die nog moet leren. De één is docent, de ander leerling. De één geeft kennis door, de ander ontvangt haar. Maar zo eenvoudig werkt leren volgens mij helemaal niet.

Kinderen leren voortdurend van andere kinderen. Jongeren leren van jongeren. Ze kijken hoe iemand praat, hoe iemand een probleem oplost, hoe iemand zich kleedt, hoe iemand een grap maakt, hoe iemand reageert wanneer iets misgaat, hoe iemand een ruimte binnenloopt, hoe iemand een computerprogramma gebruikt of een gerecht maakt.

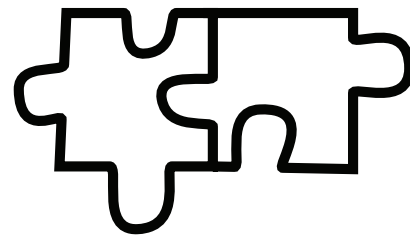
Soms leert degene met het "zogenaamde" hoogste diploma iets van degene met het "zogenaamde" laagste onderwijsniveau. Soms weet een twaalfjarige iets wat een volwassene niet begrijpt. Soms kan een klasgenoot in dertig seconden uitleggen wat na twintig minuten uitleg van een docent nog niet landde. Dat is niet vreemd. Het is misschien wel een van de gewoonste manieren waarop mensen leren.

De meester verschijnt niet altijd voor de klas

Ons onderzoek naar het kunstenaarschap van de docent roept daarom ook een andere vraag op: wie mag eigenlijk docent zijn? Misschien is het

kunstenaarschap van onderwijs juist dat je niet altijd vooraf weet van wie het leren zal komen.

Een goede docent hoeft dan niet voortdurend degene te zijn die alle kennis bezit. Misschien is een deel van het kunstenaarschap juist het vermogen om te herkennen dat er in een klas twintig, dertig of honderd mogelijke docenten aanwezig zijn.

De kunst wordt dan om composities te maken waarin mensen van elkaar kunnen leren.

Niet: ik weet het en jullie nog niet. Maar: wat weet jij wat wij nog niet weten? Wat kun jij voordoen? Wat kan een ander van jou afkijken? Waarin kun jij iemand meenemen?

Hicham had geen pedagogisch plan

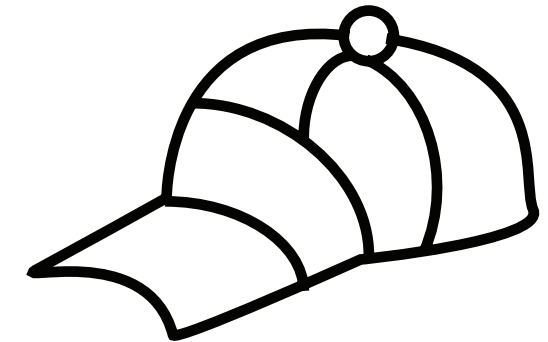
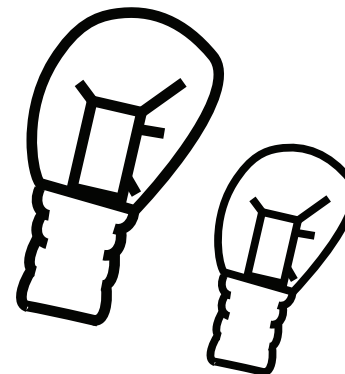
Dat vind ik misschien wel het mooiste aan mijn herinnering aan Hicham. Hij heeft waarschijnlijk nooit gedacht: ik ga haar nu helpen integreren in een nieuwe omgeving en bijdragen aan haar ontwikkeling.

Hij nam me gewoon mee. En juist daarin gebeurde iets meesterlijks. Hij maakte de wereld voor een ander kind iets minder vreemd.

Als we artikel 29 van het Kinderrechtenverdrag serieus nemen en onderwijs werkelijk moet bijdragen aan de zo volledig mogelijke ontwikkeling van kinderen, dan moeten we misschien veel beter leren zien hoeveel van die ontwikkeling tussen kinderen onderling plaatsvindt. Niet ondanks het feit dat er even geen docent tussen zit. Maar juist omdat kinderen elkaar dingen kunnen geven die een volwassene soms niet kan geven. Herkenning. Nabijheid. Een voorbeeld dat maar één stap verder is. De ervaring: als jij dit kunt, kan ik het misschien ook.

Wie heeft jou leren leven?

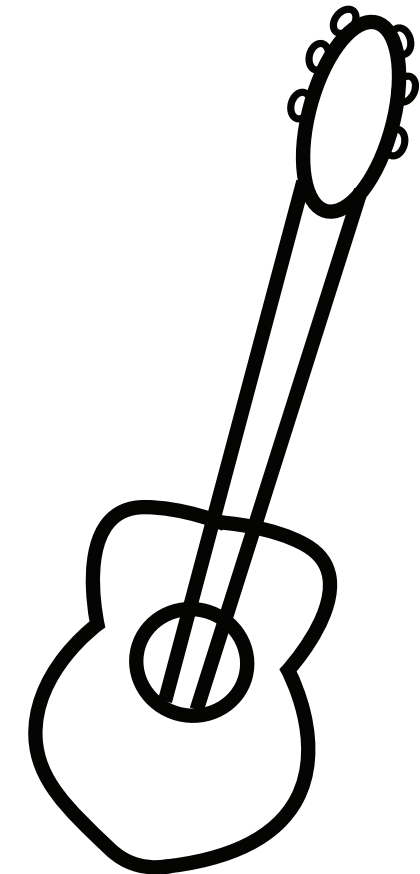
Misschien zouden we die vraag veel vaker aan jongeren moeten stellen.

Van wie heb jij leren leven?

Wie leerde je hoe je vrienden maakt? Wie liet je muziek horen die je wereld veranderde? Van wie keek je af hoe je je kleedt? Wie liet je zien hoe je voor iemand zorgt? Wie leerde je een gerecht maken? Wie hielp je toen je ergens nieuw was? Wie liet je iets zien waardoor je dacht: zo zou ik het misschien ook kunnen?

Voor mij hoort Hicham bij die mensen. Een jongetje dat mij meenam naar huis toen ik zeven was. Hij was geen docent. En hij was het wel.

De ruimte om er te mogen zijn

Ik heb verschillende docenten gehad over wie ik erg tevreden ben. Als ik kijk naar wat deze docenten met elkaar gemeen hebben, kom ik steeds terug bij één gevoel: ruimte.

Bij deze docenten had ik het gevoel dat ik er mocht zijn. Ze gaven mij niet het gevoel dat ik in de weg zat of dat ik lastig was wanneer ik vragen had. Ze namen de tijd om met mij één-op-één in gesprek te gaan en in de klas kreeg ik de ruimte om vragen te stellen, mijn mening te geven en te discussiëren.

Ze dachten met mij mee over wat ik nodig had en wat voor mij een goede volgende stap zou kunnen zijn. Daardoor voelde ik mij gezien en serieus genomen. Juist dat heeft ervoor gezorgd dat ik niet ben afgehaakt, maar bij de les ben gebleven.

Voor mij gaat goed onderwijs daarom over ruimte creëren. Ruimte om vragen te stellen, ruimte om fouten te maken, ruimte om te discussiëren en ruimte om op verschillende manieren te leren.

Een docent hoeft voor mij niet perfect te zijn. Ik vind het juist prettig wanneer een docent persoonlijk en open is en zichzelf durft te laten zien. Een les mag wat mij betreft creatief en speels zijn, bijvoorbeeld door humor, spel, actieve werkvormen of enthousiasme.

Uiteindelijk draait het voor mij om een docent die naast de leerling staat. Iemand die duidelijkheid en structuur biedt, maar tegelijkertijd ruimte laat voor gesprek, eigen inbreng en verschillende manieren van leren.

Ruimte betekent voor mij: mogen bestaan, mogen vragen, mogen twijfelen, mogen discussiëren en mogen leren op een manier die bij mij past.

DE EIGENSCHAPPEN DIE IK BELANGRIJK VIND ZIJN:

HUMOR
ZORGZAAMHEID
ACTIEF LESGEVEN
OPENHEID
ENTHOUSIASME
PERSOONLIJKHEID
SPEELSHEID
INTERESSE
ENTHOUSIASME
GELIJKWAARDIGHEID
IMPERFECTIE

Van klaslokaal naar atelier

Hoe mijn 4TL-leerlingen 'De docent die het verschil maakt' visueel tot leven brachten

Wij zijn het schooljaar knallend gestart! Tijdens het Praktijkgericht Programma (Pgp) legden mijn collega en ik de leerlingen van 4TL een uitdagende vraag voor: Welke docent maakt voor jou het verschil en hoe breng je dat beeldend in kaart? Wat volgde was een intensief en inspirerend traject van drie weken vol mooie gesprekken en een lokaal dat transformeerde in een bruisend kunstenaarsatelier. Als hun docent kan ik alleen maar zeggen: ik ben ongelooflijk trots!

De kracht van leerkrachtgedrag

Dit project is niet zomaar uit de lucht gegrepen. Het vormt een tastbaar onderdeel van het grotere onderzoek 'Kunstenaarschap van de leraar', dat bij ons op school wordt uitgevoerd door Saar Frieling, Susan Bink en Lotte van den Berg.

Toen we tijdens de allereerste lesdagen - nota bene op de late vrijdagmiddag tijdens het zevende en achtste uur - aftrapten, wist ik vooraf niet zo goed wat ik kon verwachten. Maar wat was het een prachtige, indrukwekkende les. Er ontstonden direct openhartige en betekenisvolle gesprekken. Wat maakt een docent nou écht goed? Welk effect heeft dat gedrag op jou? En hoe maak je dat gevoel beeldend, zodat het voor iedereen zichtbaar wordt?

Van pitches naar een bruisend atelier

In de tweede week gingen we door! Mijn leerlingen kregen de kans om hun eerste ideeën te pitchen aan kunstenaars Lotte van den Berg en Susan Bink. Samen brainstormden ze over de praktische uitvoering: hoe maak je van een abstract idee een werkelijk kunstwerk? Dit leverde prachtige gesprekken op waarin de leerlingen echt als ontwerpers werden uitgedaagd.

Na de pitches mocht er eindelijk gebouwd worden. Het lokaal veranderde in een waar atelier. Gewapend met klei, verf, stof, ijzerdraad en karton gingen de vierdejaars keihard aan de slag. Gelukkig stonden we er niet alleen voor: we werden fantastisch ondersteund door studenten van Studio Moio, terwijl Jelle korte interviews afnam met de groepjes. De tijd vloog voorbij. Voor we het wisten was het vijf voor vier - tijd om op te ruimen en met een enorm voldaan gevoel het weekend in te gaan.

Een feestelijke afsluiting en expositie

Inmiddels zit het project erop en wat hebben we genoten. Om dit succes en de enorme inzet te vieren, hebben we het project in stijl afgesloten met samen koken en eten. Een heerlijk, feestelijk moment om samen terug te blikken op wat er is neergezet.

Alle unieke kunstwerken van mijn 4TL-leerlingen zijn inmiddels gefotografeerd en staan helemaal klaar voor het grote publiek. Ik ben ontzettend trots op onze leerlingen, de studenten van de studio en deze unieke samenwerking. En ook om docent te zijn, want dit is waarom ik zo geniet van mijn werk! Dus wil ik dit bericht graag afsluiten met jullie allemaal bedanken, leerlingen, studenten, inspirerende mensen! Bedankt voor dit toffe project!

Maaïke de Witte - de Jong

Docent PGP en teamleider op Da Vinci College Lammeschans

Denk na over:

Welke docent heeft verschil gemaakt?

Waardoor precies?

Wat veranderde er door die docent?

Welk gevoel hoort daarbij?

Maak een mindmap met:

- herinneringen
- woorden
- symbolen
- kleuren
- materialen

Kies een kernwoord, bijvoorbeeld

- vertrouwen
- gezien worden
- rust
- uitdaging
- motivatie
- groei
- etc...

Bedenk drie verschillende manieren om dit kernwoord beeldend te maken.

- object/sculptuur
- posterreeks
- installatie
- collage
- boekobject
- fotografisch werk
- etc...

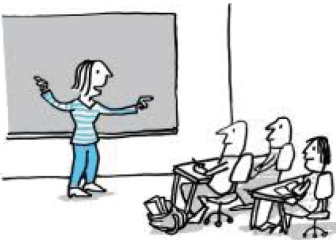

Het gevoel van gezien worden
Gezien worden in wie je bent als mens, ook buiten de les.

Goede verteller
Wij hebben onze inspiratie van 2 docenten van
Da Vinci Lammeschans, de docenten leggen
vaak dingen heel rustig uit en met passie
dat zorgt ervoor dat wij met meer interesse
luisteren.

Wij hebben een grote Kapitein Iglo-boot gemaakt als eerbetoon aan onze docent. We maakten soms grapjes dat hij op Kapitein Iglo leek en hij verkleedde zich soms ook als hem. Op de boot staat Kapitein Iglo aan het roer en in de boot zitten hartjes met eigenschappen die goed bij onze docent passen. Met deze boot willen we hem op een leuke manier bedanken voor alle leuke en grappige lessen!

De economische
rust

Onze economie-docent is als een boom:
hij geeft ons rust en ruimte om zelf te
groeien. Hij laat ons met rust, maar staat
altijd stevig klaar wanneer we hem
nodig hebben. Net als een boom groeien
wij stap voor stap, op onze eigen manier.

DE LEERRECHT AMBTENAAR

Het Kinderrechtenverdrag centraal

Volgende special over het Leidse Onderwijs Landschap

Met verhalen over allerei verschillende onderwijs plekken in de stad

DE LEERRECHT AMBTENAAR

Het Kinderrechtenverdrag centraal

De LeerRechtAmbtenaar - een uitgave van uitgeverij ZinTUIG - Leiden - 2027 - #06 januari 2027

€Onbetaalbaar

maar omdat het
zo waardevol is, nu
voor een prikkie

Je leert op de voorschool en in de klas, maar ook op het voetbalveld, van een vriend, bij een stagebedrijf, in het buurthuis en aan de keukentafel. En leren houdt niet op bij een diploma. Een leven lang dragen mensen en organisaties bij aan elkaars ontwikkeling. In deze Leerrechtambtenaar kijken we naar dat hele landschap. Wie maken leren mogelijk? En wat verandert er als we hen allemaal zien als onderdeel van het onderwijs?